

BBABAC - Bacheloroppgave med forskningsmetode

Viktigheten av barns deltakelse i Barnesamtalen

En litteraturgjennomgang

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevernspedagogikk

Universitet i Stavanger/18.05.2021

Kandidatnummer: 5019

1 Innholdsfortegnelse

2 INNLEDNING:	3
2.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	3
2.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING OG DAGENS RELEVANS.....	4
2.3 OPPGAVENS DISPOSISJON	5
2.4 BEGREPSAVKLARING	5
3 FAGLIG TEORI	6
3.1 HISTORISK BAKGRUNN AV SYN PÅ BARN.....	7
3.2 DEN DIALOGISKE SAMTALEMETODEN (DCM)	7
3.3 KOMMUNIKASJONSTEORI	9
3.4 BARNEPERSPEKTIVET	11
4 METODE	12
4.1 VALG AV METODE.....	12
4.2 HVORFOR LITTERATURGJENNOMGANG ER PASSENDE	13
4.3 UTVALG OG INKLUSJONS- OG EKSKLUSJONSKRITERIER	13
4.4 STUDIENS GYLDIGHET.....	15
4.5 TEMATISK ANALYSE	17
5 RESULTATER	18
5.1 ARTIKKEL 1	18
5.2 ARTIKKEL 2	20
5.3 ARTIKKEL 3	21
5.4 ARTIKKEL 4	22
6 DISKUSJON:	23
6.1 INNLEDENDE SAMMENLIGNING	23
6.2 HVOR MYE AVHENGER SAMTALEN AV RELASJONEN?	24
6.2.1 Viktigheten av å skape tillit	25
6.3 SAMHANDLING MED BARN – LOJALITETSKONFLIKT	26
6.3.1 Barrierer for å samarbeide med barn	26
6.4 HVORDAN SAMTALE OM SENSITIVE TEMA	28
6.5 DE GRUNNLEGGENDE FAKTORENE I BARNESAMTALEN	30
6.5.1 Å være aktiv lyttende	30
6.5.2 Den barnevernsfagliges tilnærming er avgjørende	31
7 AVSLUTNING:	32
LITTERATURLISTE	33
8 VEDLEGG	
VEDLEGG 1	
VEDLEGG 2	
VEDLEGG 3	
VEDLEGG 4	

Antall ord i besvarelsen: 12 461

(NB! Forside, forord, innholdsliste, figurer/modeller, referanseliste og vedlegg regnes ikke med)

2 INNLEDNING:

2.1 Bakgrunn for valg av tema

I denne bacheloroppgaven skal fokuset være på metoden Barnesamtalen, og mer bestemt på ulike faktorer som den barnevernsfaglige bør ta til betraktning når det skal gjennomføres en samtale med barn ved bruk av metoden. Barnesamtalen er en strukturert og målrettet samtale som en profesjonell barnevernsfaglig har med barn for å finne ut mer av barnets situasjon fra barnet selv (NKVTS, 2007). Metoden Barnesamtalen, er også kalt Den Dialogiske Samtalemotoden. Vi finner mange ulike former for samtaler med barn i flere ulike kontekster. Noe av det barneverntjenesten gjennomfører når det gjelder ulike former for samtaler er utredningssamtaler, avdekkende samtaler og oppfølgende samtaler, som også er kalt for støttende samtaler (NKVTS, 2007).

Ansatte i barneverntjenesten er oftest nødt til å foreta barnesamtalen uten at en relasjon foreligger til grunn mellom den ansatte og barnet. Om det er en relasjon til stede ved samtalen, avhenger av type samtale og konteksten som samtalen forekommer i (Røkenes & Hanssen, 2012; NKVTS, 2007). Den barnevernsfaglige kan ha mottatt informasjon om barnet via for eksempel meldinger som er kommet inn grunnet bekymring for et barn eller gjennom et innblikk i barnets journal (Aadnesen, Hærem & Delås, 2014). Både meldingen og journalen vil være med på å påvirke vår forhåndsoppfatning av barnet, og vår egen forforståelse vil da innvirke i møtet og samtalen med barnet (Grønvold & Storø, 2010). Forforståelsen vår er bygget opp av erfaringer, følelser og tanker og vil være med på å gi mening til det vi opplever (Grønvold & Storø, 2010, s. 62). Barnevernsfaglige må også gjennom sitt arbeid, særlig innenfor barneverntjenesten, bruke sitt eget skjønn ved ulike vurderinger eller avgjørelser (Aadnesen et al., 2014). En skjønnsmessig vurdering er satt sammen av den barnevernsfagliges kompetanse og de lovreguleringer som er aktuelle, samtidig vil egne erfaringer og følelser påvirke vurderingen (NOU 2000:12, sitert i Aadnesen, 2014; Caspersen & Paulsen, 2019). I tillegg har barneverntjenesten mange frister å forholde seg til, og dette kan innvirke på de vurderinger og avgjørelser som tas (Kjønstad, Syse & Kjelland, 2017; Bunkholdt & Kvaran, 2018).

2.2 Presentasjon av problemstilling og dagens relevans

Å samtale med barn er et tema som konstant er i fokus. Barneverntjenesten har over tid fått kritikk for at de har for lite kontakt med barna, at de ikke tar hensyn til deres meninger, at barna ikke er deltakende nok i beslutninger som berører dem og at de gir barna for lite og for dårlig informasjon angående hva som skjer (Vis, 2004). Barnevernsproffene, som er barn som selv har erfaring med barnevernet, fremmer at forskning viser at mange barnevernsansatte er bekymret for å belaste barnet ytterligere. Dette nevnes som en av grunnene for at barn blir tilbakeholdt informasjon eller ikke blir fullt deltakende i noe som angår barnet (Alexander proff, Glorija proff, Toresen & Steinrem (red), 2018).

I *NOU 2016: 16 Ny barnevernlov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse* kommer flere av forslagene til barnevernsproffene tydelig frem. I forslaget fremmes det at barn har krav på trygghet, kjærlighet og forståelse som en del av den omsorgen de blir gitt i deres oppvekst. Barnevernsproffene har bidratt sterkt i å få begrepet «kjærlighet» inn i den nye barnevernsloven, også når det kommer til at barn skal bli møtt med kjærlighet av den barnevernsfaglige (Alexander proff et al., 2018). Forslaget har lagt økt vekt på viktigheten av barns medvirkning i egen saksbehandling og at fokuset skal være på hva som er til barnets beste. Se lov om barneverntjenester (bvl.) av 17. juli 1992 nr. 100 § 4-1. Allikevel, må alltid det biologiske prinsipp, som omhandler at barn i utgangspunkt skal vokse opp hos foreldrene, legges til grunn ved en avgjørelse fra barneverntjenesten (Lindboe, 2016). Jeg vil trekke frem at det er viktig at jeg selv er bevisst på at det som Barnevernsproffene sier er deres egne erfaringer og ønsker, altså er det erfaringsbasert. Ikke alt har en like solid teoretisk forankring av det som fremmes, men er mer det som er samlet inn gjennom hva barn som selv har erfaring sier.

Når det kommer til min egen problemstilling har jeg dermed valgt å ha Barnesamtalen som metode som grunnlag når jeg diskuterer det å samtale med barn. Jeg skal ha et relasjonelt perspektiv på problemstillingen, som gjør at hvor mye relasjonen påvirker samtalen er noe som drøftes gjennom hele oppgaven. I hvilken grad den barnevernsfaglige samhandler med barnet er noe som varierer svært i praksis. Jeg fant dette interessant og valgte dermed å trekke det inn i problemstillingen for å undersøke barns deltakelse dypere.

Problemstillingen i denne oppgaven lyder følgende:

Hvilke faktorer bør være til stede ved gjennomførelse av samtaler med barn der den barnevernsfaglige benytter Barnesamtalen som metode, og hvordan kan samtalene fremme barns deltakelse?

Ved hjelp av drøfting av disse spørsmålene vil jeg besvare problemstillingen:

- 1. I hvilken grad skal barn få delta og samarbeide i møtet med den barnevernsfaglige?*
- 2. Hvordan kan den barnevernsfaglige sitt syn på barn og deres muligheter til å bygge en trygg relasjon til barnet være avgjørende for samtalen?*

2.3 Oppgavens disposisjon

Dette er en litteraturgjennomgang, som vil si at gjennom fire valgte fagfelleverderte artikler vil jeg presentere og deretter sammenligne det de ulike studiene fant ut i sin forskning, og trekke funnene mot teoretisk kunnskap (Aveyard, 2019). Alle artiklene vil være relevante for problemstillingen, og vil bidra til at jeg kan undersøke rundt oppgavens formål. Alle artiklene er innenfor kontekster der profesjonelle voksne møter barn og samtaler med dem. Denne oppgaven har som formål til å bidra med å sette sammen hvordan den barnevernsfaglige bør gå frem når han eller hun skal møte barn for å samtale med barnet, og vise til i hvilken grad samtalen avhenger av om en relasjon er til stede og om den barnevernsfaglige samarbeider med barnet.

2.4 Begrepsavklaring

Barn

I denne bacheloroppgaven vil jeg ta utgangspunkt i barn som på en eller annen måte er tilknyttet det barnevernsfaglige arbeid og er i samtale med barnevernsfaglige. Etter lovreguleringer er man et barn fra man blir født til man er 18 år, og da er blitt myndig. Se bvl. §1-3, 1. ledd. Siden oppgaven omhandler det å samtale med barn, gjelder begrepet barn her henholdsvis barn som er i stand til å uttrykke sin mening, altså ikke de aller yngste. Ifølge barnevernlovens §6-3, 1. ledd skal et barn som er fylt syv år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas en avgjørelse i en sak som berører barnet. Måten en samtaler med barn vil variere i noen grad av barnets alder, og om barnet er fylte 12 år vil deres mening vektlegges i større grad. Se lov om barn og foreldre (bl.) av 8. april 1981 nr. 7 §31, 2. ledd, 3. setning.

Barnevernsfaglige

Jeg vil underveis i oppgaven bruke ordet barnevernsfaglige for dem som arbeider innenfor en arena som er relatert til fagområdet barnevernspedagogikk. Dette kan være arbeid knyttet til barneverntjenesten, barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP), skole, barnehage m.m. Det er den barnevernsfaglige som barnet møter i den aktuelle form for samtalen. Som en barnevernsarbeider skal en ha barnevernsfagligkunnskap angående relevante kompetanseområder (Aadnesen & Hærem, 2014).

Relasjon

En relasjon oppstår som et resultat av samhandling, i en barnevernsfaglig kontekst mellom barnet og den barnevernsfaglige. Verdier som opplevelse av tillit, trygghet og tilknytning er avgjørende for at en relasjon kan sees som god (Røkenes & Hanssen, 2012).

Barnevernsfaglig kontekst

En kontekst vil si den sammenhengen som en befinner seg i, og konteksten vil være avgjørende for hvordan samtalen og meningsinnholdet i samtalen forstås (Brodtkorb, 2009, s. 32). At en kontekst er barnevernsfaglig, vil dermed si at det barnevernsfaglige arbeidet er knyttet til konteksten og vil være avgjørende for hvordan samtalen mellom barnet og den barnevernsfaglige forløper (Storhaug & Kvaran, 2019). Her vil den barnevernsfaglige møte barn og unge som er eller har vært i utsatte og sårbare livssituasjoner (Studsrod et al., 2019).

Roller

Vi har alle flere ulike roller, både i hjemmet, men også i arbeidet. Kvello (2014) sier at «En rolle er det sett av rettigheter og plikter som er knyttet til en posisjon en person innehar» (Kvello, 2014, s. 40). Begrepene rolle og status er tett knyttet til hverandre. Mens status er noe du har, er rolle noe du gjør (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019). Statusen som barnevernsfaglig setter visse grenser for handlingsrommet i utøvelsen av rollen. Det er knyttet ulike forventninger til den gitte rollen, både gjennom ulike lovverk og retningslinjer, men også gjennom uformelle normer (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019).

3 FAGLIG TEORI

3.1 Historisk bakgrunn av syn på barn

Historisk sett har det skjedd en endring på hvordan barn bli sett på, og barnet og barndommen har fått et økt fokus i løpet av de siste tiårene (Kvello, 2014). Dette medførte at barnet fikk en styrket juridisk stilling i samfunnet, og har vært bakgrunnen for flere lovendringer som omhandler barns rettigheter (Bunkholdt & Kvaran, 2018). Tidligere ble barndommen sett på som et forstadium til voksenlivet, men med det endrede synet ble barndommen sett på som at den har en egenverdi (Kvello, 2014). Samfunnets holdninger og syn på barn endret seg til at en nå så på barnet som et aktivt handlende individuelt menneske og som et subjekt i eget liv og i sin egen utvikling (Bunkholdt & Kvaran, 2018). I 1980- og 1990-årene skjedde det også en endring i hvordan vi så på barn som var blitt eller ble utsatt for seksuelle overgrep (Gamst, 2017). Her ble også kompetansemangler i det barnevernsfaglige arbeidet funnet, som var med å bidra til et ønske om å øke kompetansen hos de barnevernsfaglige (Gamst, 2017).

FNs Barnekonvensjon (BK) av 20. november 1989 fremmer de rettigheter som barn har i kraft av å være barn og mennesker. Norge ratifiserte Barnekonvensjonen i 1991, som bidro til å endre synet samfunnet og den enkelte fikk på barn (Bunkholdt & Kvaran, 2018).

Barnekonvensjonen var med på å anerkjenne barnet som et individuelt menneske med egne rettigheter og som et subjekt i eget liv (Alexander proff et al., 2018). Konvensjonen bidro til flere endringer i den da nye barnevernsloven (Kvello, 2014). At det kom en ny barnevernslov i 1992 satte et større fokus på barn og barnevernet (Lindboe, 2016). Barnekonvensjonen ble gjeldende som norsk lov i 2003, som førte til en styrking av barns rett til medvirkning, og alderen for barnets rett til å uttale seg ble senket fra 12 år til 7 år (Lindboe, 2016).

Som vist til over, så er det flere grunner som har bidratt til å endre synet på og holdninger til barn. Barnevernsproffene, og Forandringsfabrikken, har også medvirket i stor grad til å åpne opp en diskusjon om barns rettigheter, særlig innenfor det barnevernsfaglige arbeid og på sosiale arenaer der barn ferdes. De har bidratt til å endre de profesjonelle sine holdninger til de barn de møter gjennom arbeidet (Alexander proff et al., 2018).

3.2 Den Dialogiske samtalemotoden (DCM)

Den Dialogiske Samtalemotoden, som forkortet er kalt DCM, er en målrettet og strukturert metode som har som formål at kvaliteten ved profesjonelle samtaler med barn skal bli styrket og at i samtalen skal barn gis rom til å bli hørt og forstått (Gamst, 2017). DCM fremmer ulike

grunnleggende ferdigheter som er viktig i kommunikasjon mellom en profesjonell voksen og et barn, og som vil være sentrale faktorer når det gjelder gjennomførelsen av Barnesamtalen (Gamst, 2017). Empatisk tilnærming og innlevelse, anerkjennelse, aktiv lytting og fleksibilitet presenteres som hovedelementer ved denne metoden (Gamst, 2017). Å ha en empatisk tilnærming vil bidra den barnevernsfaglige i å reflektere over og gi økt bevissthet over egne væremåter og holdninger, men vil også bidra til å kunne se barnet som en møter innenfra (BUF-dir, 2016). Den barnevernsfaglige skal være åpen, lytte, se og lære i møtet med barnet for å kunne få et innenfra-perspektiv (BUF-dir, 2016).

Barnesamtalen skal hjelpe barnevernsarbeideren i teknikker som kan fremskaffe så mye som mulig informasjon fra barnet, og det skal konstant være fokus på at barnet forteller fritt om det barnet selv har opplevd (NKVTS, 2007). Gamst (2017) presenterer kriterier for at barnet skal kunne fortelle fritt. Det trekkes frem at den barnevernsfaglige må ta imot og bekrefte det barnet sier, som en kaller for aktiv lytting, og så invitere til at barnet utdyper eller utvider det som fritt fortelles (Gamst, 2017, s. 242). Ved å følge Den Dialogiske Samtalemotoden skal den ansatte starte med å stille åpne spørsmål som etter hvert blir mer fokuserte (NKVTS, 2007). Samtalen skal etter den første kontaktetableringen gå mer inn på spesifikke tema som samtalen skal omhandle (Gamst, 2017). Det er viktig at barnevernsarbeideren har kunnskap om barn som befinner seg i utsatte situasjoner, og at en ser på barnet som en likeverdig samtalepartner (NKVTS, 2007).

Det er barnet som er ekspert i deres eget liv, og hvordan de opplever situasjonen og sin egen virkelighet bør komme tydelig frem (Gamst, 2017). Barn skal gjennom Barnesamtalen støttes i «å finne ord, bli forstått, bekreftet og få snakket om sine erfaringer og opplevelser» (Gamst, 2017, s. 18). Det er viktig at den voksne er kreativ og fleksibel i møte med barn, og en må tilpasse samtalemotoden etter det enkelte barn sitt behov, men også til den enkelte barnevernsfaglige som bruker metoden (Gamst, 2017).

Å utføre Barnesamtalen, særlig i de barnevernsfaglige kontekstene, vil kunne oppleves som krevende både faglig og personlig (Gamst, 2017). Oftest vil en være nødt til å ta opp tema som er vanskelige å snakke om for deltakerne (Gamst, 2017). Tema som alvorlig omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep er skam og tabubelagte temaer, og kan ofte være vanskelig for barnet å snakke om, og barnet kan muligens ønske å ikke snakke om det aktuelle temaet (Isdal, 2017). Trygghet nevnes som en sentral faktor for at barnet vil fortelle fritt til

den barnevernsfaglige om sine egne opplevelser (Gamst, 2017). Å skape trygghet til et barn som allerede lever i en utrygg virkelighet, er ikke like lett (Nordanger & Braarud, 2017). Den barnevernsfaglige skal forholde seg sensitiv overfor barnet og deres følelser for å at de kunne finne en trygghet i relasjonen (Gamst, 2017). At barnevernsarbeideren er tilgjengelig ovenfor barnet vil også bidra til at barnet får tillit, som igjen kan bidra til økt trygghet i samtalen (Gamst, 2017). Trygghet kan skapes gjennom at barnet får mulighet til å være deltakende i en samtale (Sundfær, 2012). At barn får informasjon om hva som foregår og det som angår dem, er også med på å bygge barnets tillit og trygghet til den barnevernsfaglige (Aadnesen & Hærem, 2014). At barnet får oppleve trygghet og tillit til andre mennesker er viktig og vil kunne bidra til å gi en økt positiv utvikling på flere områder, som emosjonelt og sosialt sett (Gamst, 2017).

Gamst nevner anerkjennelse som et annet viktig element i Den Dialogiske Samtalemotoden. Axel Honneth (2008) har presentert tre ulike områder som er viktige for at barn skal få en opplevelse av anerkjennelse (Mevik & Juul, 2019). Disse elementene er generelle og universelle, men her knyttes de til det konkrete møtet mellom et barn og en barnevernsfaglig. Det første han fremmer er kjærlighet (Mevik & Juul, 2019). Dette er også et av de krav som Barnevernsproffene har kommet med, og som er blitt fremmet i forslaget til den nye barnevernloven, om at alle barn skal møtes med kjærlighet (Alexander proff et al., 2018). Barnet i møtet med en barnevernsfaglig har behov for å føle at han eller hun bryr seg, at de gir omsorg og viser at de vil at barnet skal ha det bra (Mevik & Juul, 2019). Det andre elementet som Honneth mener vil bidra til å skape anerkjennelse, er at de lovregulerte rettighetene barnet har, både grunnleggende menneskerettigheter men også de juridiske rettighetene til den gitte kontekst, blir respektert og tilrettelegges for av den barnevernsfaglige (Mevik & Juul, 2019). Det tredje og siste elementet som fremmes som viktig for at barnet skal kunne oppleve anerkjennelse, er at barnet skal oppleve seg som sosialt verdsatt. Den barnevernsfaglige skal respektere de «holdninger, meninger, ferdigheter, egenskaper, kompetanse, rolle og status» barnet har (Mevik & Juul, 2019, s. 218).

3.3 Kommunikasjonsteori

Når en foretar en eller annen form for samtale med barn så kommuniserer deltakerne, altså den barnevernsfaglige og barnet, med hverandre. Vi har alle en grunnleggende evne til å kommunisere med andre, og ordet kommunikasjon betyr «å gjøre felles» (Røkenes &

Hanssen, 2012, s. 41). Kommunikasjon mellom to eller flere mennesker innebærer altså at vi deler noe med noen andre. Dette kan være meninger, tanker, opplevelser o.l. (Røkenes & Hanssen, 2012).

Det finnes ulike teorier innenfor kommunikasjonsteori, men jeg vil fokusere på begrepet Kommunikativ Kompetanse av Dell Hymes (Svennevig, 2009). Kommunikativ Kompetanse innebærer at vi klarer å knytte meningen i språket vi uttrykker til den konteksten vi befinner oss i, og konteksten vil være med på å fremme målene som er satt for kommunikasjonen (Hymes 1972, sitert i Svennevig, 2009). Denne formen for kompetanse utvikler vi gjennom at vi sosialiseres inn i en familie og i et samfunn der vi tildeles ulike roller, og utviklingen av den kommunikative kompetansen starter ofte allerede i de første barneårene og vil utvikle seg kontinuerlig gjennom livet (Svennevig, 2009). Sosialisering er kort fortalt en livslang utviklingsprosess som bidrar til at den enkelte blir en del av et fellesskap, og de sosiale og kulturelle omgivelsene vil samspille på en dynamisk måte med sosialiseringprosessen. I tillegg avhenger det av at individet tar til seg de gjeldende normene og reglene i det fellesskapet det blir en del av (Bø, 2018, s. 23).

Den konteksten vi befinner oss i vil påvirke måten vi formulerer oss på i den gitte situasjon kommunikasjonen foregår i (Svennevig, 2009). Barnesamtalen foregår mellom et barn og en voksen. I noen tilfeller vil andre være til stede, som barnets omsorgspersoner. Om det ikke er en relasjon til stede, vil det være med på å påvirke hvordan vi vil formulere oss, hva vi sier og hvilken mening vi legger i kommunikasjonen. Det vil også påvirke hvordan barnet formidler seg og hvor mye barnet velger å forteller (NKVTS, 2007). Vi har visse begrensninger for hva vi bør si i en barnesamtale og hvordan vi bør forholde oss, som dermed vil bidra til å strukturere samtalen (Svennevig, 2009). Likevel, så vil det variere mellom hvilken form for samtale en benytter i møte med barnet, når det kommer til hvor strukturert samtalen er, hvor mye den barnevernsfaglige deltar og hvor stor grad av uformelt språk som knyttes inn i samtalen (NKVTS, 2007). Det språklige, eller også kalt det verbale, gis også mening sammen med det non-verbale, som innebærer blant annet talemåte og kroppsspråk, og det må sees i sammenheng når en kommuniserer (Svennevig, 2009).

Som barnevernsarbeider har du to ulike roller i møte med barn og deres familier (Alexander proff et al., 2018). Gjennom barnevernloven og andre regelverk er barnevernsarbeidere gitt myndighet til å utøve makt, de har altså rollen som en maktutøver (Alexander proff et al.,

2018). I tillegg så skal barnevernsarbeidere ha rollen som hjelper i møte med de enkelte (Alexander proff et al., 2018). Det er viktig at den barnevernsfaglige er bevisst ulike forhold når det kommer til bruk av makt, og bør forsøke å gjøre relasjonen som oppstår så likeverdig som mulig (Caspersen & Paulsen, 2019; Alexander proff et al., 2018). Opplevelse av likeverd hos barnet kan økes ved at den barnevernsfaglige forklarer sin rolle og sin hensikt, som vil bidra til å bygge tillit i relasjonen (Caspersen & Paulsen, 2019). Viktige faktorer er å være nysgjerrig og interessert i barnet som vil gjøre at barnet får en opplevelse av anerkjennelse og verdighet i møtet (Alexander proff et al., 2018). Asymmetri i relasjonen, som vil si at en ubalanse mellom partene, vil i en samtale oftest føre til at kommunikasjon dem imellom blir både ufullstendig og mangelfull (Gamst & Langballe, 2004). I en samtale med barn innenfor en barnevernsfaglig kontekst, er det viktig at den barnevernsfaglige lytter, og ikke stiller for mye spørsmål. Dette vil føre til at samtalen går over i å bli mer lignende et intervju, og asymmetrien i relasjonen vil da komme tydeligere frem (Svennevig, 2009).

3.4 Barneperspektivet

Barneperspektivet er noe den barnevernsfaglige bør ha i møtet med barn i en barnevernsfaglig kontekst. Begrepet omfatter hvordan den barnevernsfaglige kan forstå barnets erfaringsverden på en empatisk måte (Sommer, 2014). Den barnevernsfaglige vil her forsøke å få et innblikk i barnets opplevelse fra deres perspektiv, også kalt et innenfra-perspektiv (Gamst & Langballe, 2004). Barneperspektivet er med på å fremme for den barnevernsfaglige hvordan barn opplever verden, hva de ser, hører og føler at skjer i den situasjonen de befinner seg i (Tiller, 1991, sitert i Gamst & Langballe, 2004).

Den barnevernsfagliges holdning til, oppfattelse av og syn på barn vil være med å påvirke hvordan han eller hun forholder seg i møte med barnet (Gamst, 2017). Hva barnet formidler og hvor mye barnet forteller er påvirket av den barnevernsfagliges samspillmetoder med barnet (Gamst, 2017). Relasjonen mellom partene vil også innvirke i hvilken grad den barnevernsfaglige er i stand til å se barnet innenfra og i hvilken grad barnet slipper den voksne inn (Gamst & Langballe, 2004). At relasjonen dem imellom er preget av symmetri er en viktig faktor for å kunne innta barneperspektivet, altså at barnet ikke har en opplevelse av avmakt i situasjonen (Gamst & Langballe, 2004).

Barn skal bli sett på som et eget individ med ulike rettigheter og som subjekter som blir respektert og møtt med kjærlighet (Alexander proff et al., 2018). En må innta et subjektperspektiv, som bidrar med å se på barnet som aktive deltakere i deres liv og virkelighet (Grønvold & Storø, 2010). Når man benytter subjektperspektivet klarer en å se hvilke hensikter, følelser og ønsker som ligger bak det barnet uttrykker eller foretar seg (BUF-dir, 2016). Om den barnevernsfaglige innehar en slik holdning til barnet, vil det åpnes opp for bedre muligheter for et godt samarbeid (Grønvold & Storø, 2010). I hvilken grad den barnevernsfaglige er i stand til å innta barneperspektivet avhenger av deres «egne erfaringer og opplevelser» fra barndommen (Gamst & Langballe, 2004, s. 16).

4 METODE

4.1 Valg av metode

Som nevnt er dette en litteraturgjennomgang, som gjennom et utvalg av fagfellevurderte forskningsartikler skal besvare min problemstilling (Aveyard, 2019). Denne oppgaven skal gi en oversikt over litteratur og forskning som er relevant til temaene; å samtale med barn og barns deltakelse i samtaler. Oppgavens varighet er kun noen måneder, og jeg har ikke tilgang til relevante kontakter innenfor barnevernsfaglige kontekster som kunne bidratt i undersøkelsen til denne oppgaven. Dermed, grunnet tid og ressurser innså jeg at å velge litteraturgjennomgang som min metode ville være det mest praktiske (Postholm, 2020). Ved valg av kvantitativ metode, kunne en da ha valgt å foreta en spørreundersøkelse med ansatte på barnevernsfaglige arenaer som barnehage, skole eller i barneverntjenesten for å finne ut hvordan de gikk frem i en samtale med barn, og om det var variasjoner i hvilken grad de samarbeidet med barn. Eller så kunne kvalitativ tilnærming blitt valgt som oppgavens metode, og at det dermed for eksempel ble foretatt intervju i en eller flere av de ovennevnte arenaene om temaene.

Den barnevernsfaglige skal være særlig sensitiv ved intervju og innsamling av data som omhandler barn (NESH, 2018). Dersom jeg hadde valgt kvalitativt eller kvantitativt studiet kunne jeg ikke ha intervjuet barn eller innhentet informasjon om barn. Det kunne resultert i at jeg ikke hadde kunne fått den samme oversikten som denne oppgaven fremmer nå, etter å ha foretatt en litteraturstudie. I de valgte artiklene så er ikke barn eller omsorgspersoner intervjuet, men det vises til eksempler som omhandler barn. Siden jeg ønsker å ha om det å

samtale med barn som tema, følte jeg dermed at det ville gi et størst mulig innblikk om jeg kun så på allerede eksisterende forskning på relevante områder.

4.2 Hvorfor litteraturgjennomgang er passende

Jeg mener at litteraturgjennomgang kan være den passende metode å foreta seg i dette tilfellet. Målet med hele bacheloroppgaven er at den valgte problemstillingen skal besvares, og ved en litteraturgjennomgang besvarer jeg den ved å gjennomgå relevant og aktuell litteratur (Aveyard, 2019).

Det har også vært, som nevnt, et økt fokus på kompetanseheving i samtaler med barn. Dermed finnes det en del kritisk forskning og vitenskapelig teori som fremmer viktigheten av behovet for økt og spesialisert kompetanse i samtale med barn om sensitive temaer. Barnevernsfaglige kontekster har i tillegg i stor grad vært kritisert for å ikke la barn delta i noe som angår dem og ikke gitt barnet tilstrekkelig informasjon om deres egen situasjon (Alexander proff et al., 2018). En kan da finne mye forskning og teori også på disse områdene. Ved å foreta en litteraturstudie setter jeg sammen forskningsartikler og den teorien som er om de aktuelle temaene. Jeg undres over at ved å foreta en litteraturgjennomgang av et tema som er så sentralt i dagens samfunn og i fremtiden, vil det kunne bidra til at en kan få en oversiktlig oppfatning av hvilke endringer som er blitt gjort til nå, men at det også går an å få en økt innsikt i hvilke endringer som kreves i fremtiden for at fagfeltet skal utvikles.

4.3 Utvalg og inklusjons- og eksklusjonskriterier

Når det gjelder dette temaet så er det veldig mye relevant litteratur, og store mengder har jeg hatt som pensum i løpet av bachelorutdanningen. En del var knyttet til kontekster som ikke var relevante for min del og slik jeg hadde formulert problemstillingen. Jeg brukte hovedsakelig Oria.no som søkemotor for å finne forskningen, da jeg personlig selv finner den lettest å søke i ettersom jeg har hatt kurs om søking i denne databasen. Jeg inkluderte her at søkene etter litteratur kom fra det «Norske fagbiblioteket». Andre søkemotorer har mer internasjonal forskning, med et utgangspunkt eller et syn på barn som ikke var relevant for min problemstilling. Det bidro derfor til at jeg så Oria.no som den mest relevante søkemotor.

Syn på barn og hvordan de ulike arenaene som barn ferdes på, samhandler og inkluderer barn er noe som er svært dynamisk og er avhengig av kulturen som en befinner seg i (Sommer,

2014; Jávo, 2010). Dermed ble et av mine inklusjonskriterier at artiklene var relevante for den norske kontekst, når det kom til holdninger og syn på barn. I tillegg så er Den Dialogiske Samtalemotoden utviklet i Norge, som gjør at den er særlig relevant her i landet. Følgende vil jeg beskrive hvordan jeg fant frem til de ulike artiklene. Dette gjøres for å sikre at det jeg fant frem til, er etterprøvbart (Halvorsen, 2002). Så og si alle artiklene jeg har valgt ut er av de ti øverste som kommer opp på søket, da dette ble ansett som de mest relevante artiklene for de aktuelle temaene. Ved alle søk er det avgrenset til kun fagfelleverderte artikler.

De første søkene ble foretatt 9. februar 2021. Jeg startet med å søke en del på ordet samtale*, da jeg tenkte at det åpnet opp for mer, da ulike kontekster bruker ulike begrepsforklaringer. Her kom det opp mye som ikke spesifikt var knyttet mot Barnesamtalen og det å samtale med barn i den type form jeg ønsket å fokusere på. Dermed bestemte jeg meg fort for å kutte ut det ordet, for å få opp et mindre antall artikler, men forhåpentligvis mer relevant litteratur. I de første fasene benyttet jeg ordet «avdekkende samtale» i problemstillingen i stedet for Barnesamtalen. Senere tok jeg en avgjørelse om å i stedet velge å fokusere på Den Dialogiske Samtalemotoden som rommer ulike former for profesjonelle samtaler med barn, også avdekkende samtale.

Når jeg bare søkte på «samtale med barn», fikk jeg opp 510 treff som var mellom 2015-2021, der jeg valgte ut artikkel 1 som nummer tre på denne listen. Dette er en svensk artikkel, og jeg følte etter å ha lest gjennom forskningen at den ikke viker fra hvordan synet på og holdninger til barn er i Norge, og konkluderte med at den var relevant. Jeg søkte også på («samtale med barn» ELLER barnesamtalen) med et treff på 84 fagfelleverderte artikler uten tidsavgrensning. Her fikk jeg opp en artikkel øverst som jeg synes var særlig relevant, artikkel 2, som er fra 2013 og viker dermed fra prinsippet om at artiklene ikke skal være mer enn 5 år gamle. Derimot synes jeg at denne artikkelen er veldig passende og at innholdet enda er relevant til dags dato, så har derfor valgt å benytte den som en av forskningsartiklene. Jeg kommer mer inn på dette valget senere i en analyse av studiens gyldighet.

Etter hvert begynte jeg å klare å spesifisere søket enda mer. Den 22. februar 2021 søkte jeg i Oria.no på (barnesamtalen ELLER «avdekkende samtale»)(faktor ELLER komponent)(barnevern ELLER barnehage eller skole), og det kom en automatisk tidsavgrensning fra 2016 til 2019. Nå fikk jeg 5 treff og av de konkluderte jeg med at 2 var relevante, og 1 ble valgt ut som bidrag til min oppgave. Dette var artikkel 3 som er en drøfting

av Barnesamtalen som metode, og i hvilken grad en skal lene seg på metoden ved gjennomførelsen av en samtale med barn.

Den 3. april så manglet jeg fortsatt en artikkel til å gjennomføre litteraturgjennomgangen. Jeg oppdaget at mye av den teorien som jeg hadde valgt ut og de andre fagfellevurderte artiklene som jeg allerede hadde analysert, omhandlet barns deltakelse. Dermed foretok jeg på denne dato et søk på Idunn.no med avgrensning mellom 2016-2021 ved kun å søke på barns deltakelse. Jeg fikk 192 treff, og valgte den tredje øverste som min siste artikkel, artikkel 4. Denne artikkelen omhandler viktigheten av at barnets perspektiv fremmes når en skal få frem familiens situasjon hos Nav for å kunne få et mest mulig helhetlig perspektiv på situasjonen.

4.4 Studiens gyldighet

I denne delen av oppgaven skal jeg vise til ulike faktorer som kan styrke eller svekke min egen studie. Da skal jeg se på reliabilitet og validitet. Reliabilitet omhandler at resultatene eller det som fremmes skal være pålitelig, og det skal være mulig å finne samme resultater igjen om en undersøker samme tema (Postholm, 2020). Validitet innebærer at det som undersøkes har en mening eller en intensjon, og at funnene er relevante for min studieretning og oppgave (Postholm, 2020).

Jeg sjekket alle tidsskriftene som de ulike artiklene er publisert i, i Norsk senter for forskningsdata (NSD) sitt register over vitenskapelige publikasjoner. Alle tidsskriftene som jeg fant artiklene i har nivå 1, og fremmes som fagfellevurdert. At tidsskriftene, og artiklene, er fagfellevurderte, vil si at de er godkjent av minst en fagfelle som har sin ekspertise innenfor det aktuelle fagfelt, og at de forholder seg vitenskapelige når det kommer til originalitet og kvalitet (NSD, 2021). Når tidsskriftet ligger på nivå 1 eller 2 er det godkjent, mens nivå 0 er ikke godkjent. Jeg har også valgt artikler fra ulike tidsskrift, utenom to som er publisert i samme tidsskrift, slik at det blir en større variasjon i den vitenskapelige bakgrunnen til artiklene.

I neste del vil jeg presentere de fire ulike fagfellevurderte artiklene som jeg har valgt ut for å belyse problemstillingen. Jeg ønsker her å starte med å gi en liten oversikt for å bedre forstå hvorfor disse spesifikke artiklene er blitt utvalgt, og hvorfor de ble konkludert som troverdige og relevante for denne litteraturgjennomgangen. Jeg vil også fremme faktorer som kan bidra

med å hindre validiteten og reliabiliteten til studien. Jeg vil belyse at i tre av de ulike artiklene er det foretatt kvalitative intervju, der det ble innhentet informasjon fra et svært lite antall informanter. Dette vil hindre denne studiens mulighet til å være generaliserende. Allikevel, så viser den faglige teorien over til relevant forskning som gir resultatene en mer generaliserende karakter, og denne oppgaven er sterkt rettet mot studieretningen Barnevernspedagogikk.

Ek, Eriksson & Schnelzer (2015) sin studie er en svensk artikkel som omhandler erfaringer med støttende samtale. Jeg vil klargjøre at siden denne artikkel er på svensk, så er det visse ord eller begreper som jeg var nødt til oversette for å forstå. Denne oversettelsen er min egen ved hjelp av ulike oversettelse motorer både fra svensk til norsk og/eller engelsk, og svensk synonymordbok ble også brukt for å forstå noen ord bedre. Dette kan hindre validiteten i artikkelen da flere ord kan være feil oversatt, og min tolkning av det som står kan ha blitt tolket annerledes enn det som er ment. Jeg har vært nøye og søkt hvert ord som jeg er usikker på slik at jeg får en mest mulig riktig oversettelse av artikkelen. Denne artikkelen er også fra 2015, men jeg vil si at det syn på og holdningene til barn som fremmes her er relevante selv i dag.

Som nevnt er Aas (2013) sin forskning over fem år gammel. Den viser til et prosjekt gjort i en barneverntjeneste for å øke kompetansen til barnevernsansatte i møtet med barn og deres familier, med særlig fokus på samtale med barn. Prosjektet og artikkelen fremmer om opplæring i å samtale med barn, noe som det er økt fokus på i dag. Både når det gjelder et ønske om kompetanseheving blant barnevernsfaglige og barns rett til deltakelse i egen sak. I det siste har det vært mye i media at det er et behov for kompetanseøkning blant barnevernsarbeidere, og jeg konkluderte dermed at denne artikkelen er svært aktuell og relevant selv om den ble publisert i 2013. Likevel, vil jeg peke på at da det siden denne forskningen ble publisert har vært et så stort fokus på kompetanseheving, kan det gjøre at det behovet ikke er like sterkt i dag som det var den gang.

Baar-Dahl (2019) sin studie er en drøftingsoppgave som bygges opp av teori og erfaring fra praksis på fagfeltet, med noen eksempler inkludert for å bygge opp om drøftingen. Dette er dermed ikke kvalitative eller kvantitative data som er innhentet, og kan hindre et oversiktlig perspektiv på gjennomførte samtaler ved bruk av metoder. Rugkåsa og Bergheim (2020) sin forskning tar utgangspunkt i Nav som arena, som kan vike litt fra den barnevernsfaglige kontekst, og dermed min problemstilling. Allikevel syntes jeg det var svært interessant å

analysere denne artikkelen fra et barnevernsfaglig perspektiv, og den fremmet mye om viktigheten ved at en samhandler med barn og at barnet selv får fremme sin egen opplevelse av den situasjonen de befinner seg i.

4.5 Tematisk analyse

De ulike temaene som jeg kom frem til gjennom analysen av de ulike artiklene er alle knyttet til og er relevante for min problemstilling. Det første temaet som jeg har valgt å kalle metodisk samtale med barn, er for å fremme hvilke artikler som støtter seg opp mot det å følge en struktur i samtalen og hvilke som ikke gjør det. Jeg har valgt at to av temaene omhandler relasjon. Dette var fordi noen av artiklene fokuserer mer på viktigheten av at en relasjon er til stede og har dette som utgangspunkt når de videre fremmer faktorer, mens noen fremmer mer om det første møte og viktigheten av å ta tid til å bygge en relasjon til barnet som en faktor. De fleste fremmer viktigheten av barns deltakelse, og siden dette er i min problemstilling og jeg knytter viktigheten av barns deltakelse opp i innledningen og teorien, valgte jeg å ha dette som et eget tema. Jeg har satt opp den tematiske analysen med sterkt preg av problemstillingen, og som et grunnlag for det jeg vil fokusere på å drøfte senere i oppgaven. Tabellene under er basert på tabeller vist til i Aveyard (2019).

Tabell 1

Tema	Metodisk samtale m. barn	Første møte, uten relasjon	Utgangspunkt med relasjon	Barns deltakelse
Art. 1	Ja	Nei	Ja	Ja
Art. 2	Ja	Ja	Ja	Ja
Art. 3	Ja	Ja	Nei	Ja
Art. 4	Nei	Ja	Nei	Ja

Tabell 2

Artikkel	Tittel, tidsskrift	Forfatter, År	Problemstilling	Metode
Art. 1	Stödjande samtal som psykologisk behandling inom Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) – en intervjustudie av hur kuratorer inom	Ek, Eriksson og Schnelzer, 2015 Publisert i Tidsskrift for psykisk helsearbeid	Hva sosialarbeidere i BUP beskriver at de gjør i praksis når de har støttende samtale med pasienter og	Halvstrukturerte intervju med 11 sosialarbeidere fra BUP i Sverige. Av dem var 3 menn og 8 kvinner.

	specialistsjukvård använder strukturerat samtal i arbetet med patienter och anhöriga		deres «slektninger».	
Art. 2	«Å samtale med barn i barnevernet er mye mer enn å bare snakke med ...» Erfaringer fra er kompetranseutviklende prosjekt i praksis	Haarberg Aas, 2013 Publisert i Tidsskriftet Norges Barnevern	Hvordan kan man heve barnevernsarbeideres kompetanse i å samtale med barn	2 prosjektveiledere som veiledet cirka 12 ansatte i barneverntjenesten. Veiledningen foregikk en gang hver måned, i to og en halv time, i to år. Det ble holdt fokusgruppeintervju i sluttevalueringen av prosjektet med 2 grupper.
Art. 3	Metoden: hemmende eller fremmende? En drøfting av metodebruk i profesjonelle samtaler med barn	Baar-Dahl, 2019 Publisert i Tidsskriftet Norges Barnevern	Belyse faktorer som kan påvirke samtalens kvalitet ved anvendelsen av en spesifikk metode, med utgangspunkt i Den Dialogiske Samtalemotoden (DCM)	En drøfting av Den Dialogiske Samtalemotoden, med eksempler på utførsel og resultater fra observasjoner i praksis.
Art. 4	Betydningen av barns deltakelse i bekjempelse av fattigdom	Rugkåsa og Bergheim, 2020 Tidsskrift for velferdsforskning	Belyse at et større fokus på barnas perspektiv kan bidra til et mer helhetlig perspektiv på familien sin situasjon.	Individuelle intervju og fokusgruppeintervju med familiekoordinatorer fra 29 Nav-kontorer som deltok i HOLF-prosjektet.

5 RESULTATER

5.1 Artikkel 1

Stødjande samtal som psykologisk behandling inom Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) av Hans Ek, Rikard Eriksson og Linda Schnelzer (2015)

Ek et. al (2015) trekker frem at hensikten med studien var å finne ut hva kuratorer i svenske BUP gjør i praksis når de foretar en støttende samtale med barn og deres omsorgspersoner. De foretok halvstrukturerte intervju med 11 informanter, og alle informantene hadde den svenske profesjonstittelen «kurator». Informantene jobber med barn som har ulike hjelpebehov, og gjennom den støttende samtale arbeides det med å minske ulike hverdagsproblemer som kan oppstå for familien, støtte opp om de ulike behovene og samtidig bedre kommunikasjonen familiemedlemmene imellom.

Studien viser at aktiv lytting og det å innta en lyttende holdning i samtalen er en veldig viktig faktor i samtale med barn og deres omsorgspersoner. Å være aktivt lyttende innebærer at den barnevernsfaglige får med seg hva som blir sagt, men også hvordan det som blir sagt uttrykkes, som tonefall og kroppsholdning. Den barnevernsfaglige må vise barnet at de hører det som blir sagt i samtalen, og barnet må få en opplevelse av at de, og det de forteller, tas på alvor. Det er barnet som skal drive samtalen frem, og den barnevernsfaglige skal ikke legge føringer for samtalen og den retningen den skal ta. Informantene trakk frem at den barnevernsfaglige skal tillate barnet å vise følelser i samtalen. Dette gjelder også de vonde følelsene, som sinne. Informantene fremmer viktigheten med at den barnevernsfaglige har en empatisk tilnærming i samtalen. Som det videre utdypes er det viktig at den barnevernsfaglige bør føle barnets bekymring, og utforske ved behov basert på informasjon som er blitt gitt fra barnet.

I den støttende samtalen er det viktig at det er tillit til stede mellom partene. Studien trekker frem at en måte å bygge tillit på, er ved at den barnevernsfaglige holder avtaler som er satt og at de gir barnet og omsorgspersonene framtidssutsikter som er realistiske. Å være bekreftende for det som fortelles vil også bidra med å styrke barnets tillit til den barnevernsfaglige. Informantene anbefaler at det er viktig den barnevernsfaglige har tro på at barnets situasjon kan bedres og at barnet besitter ferdigheter til å mestre den endring som behøves. Hvis barnet ser at den barnevernsfaglige har tro, kan dette bidra til å gi motivasjon. Derfor bør det fokuseres på å styrke deres egen selvfølelse og selvtilit, som kan bidra til at de selv får håp og tro om bedring. At den barnevernsfaglige deler og bruker sine egne erfaringer fra arbeidet og livet i samtalen kan også fremme tilliten. Avsluttende viser studien at språket og innholdet i samtalen må tilpasses den individuelle samtalen og samtaledeltaker, og den barnevernsfaglige må være kreativ, fleksibel og mottakelig i møtet for å få barnet til å åpne seg.

5.2 Artikkel 2

«Å samtale med barn i barnevernet er mye mer enn å bare snakke med ...» av Karin Haarberg Aas (2013)

Aas (2013) sin forskning har som formål å heve kompetansen blant barnevernsansatte i å samtale med barn som er i vanskelige livssituasjoner. Artikkelen bygger sitt grunnlag på et veiledningsprosjekt blant omtrent 12 ansatte ved en barneverntjeneste, og viser til eksempler fra veiledningen og evaluering i etterkant. Studien viser innledningsvis fra tidligere forskning, at barn i liten grad opplever muligheten til deltakelse og medvirkning i egen sak. Det fremmes tre ulike barrierer for at barn får mulighet til å delta. Det første er det at den barnevernsfaglige mangler kompetanse når det kommer til å samtale med barn om vanskelige tema. Videre vises til mangler i struktur på arbeidsplassen for å slippe barn til, og til sist at den barnevernsfaglige er bekymret for å belaste barnet ytterligere.

Som et av eksemplene informantene drøftet i veiledningen, er en situasjon der en mor ikke vil gi barnet informasjon om at hun mottar støtte for at datteren skal få drive med en aktivitet, og dette mener den nye saksbehandleren at barnet bør få vite. Saksbehandleren vet ikke hva hun skal gjøre og føler hun står i en lojalitetskonflikt. Studien trekker frem at den barnevernsfaglige må lytte til det barnet sier, hvordan de tolker situasjonen og hvilke ønsker de har for seg selv og for det som skal skje videre. Tidligere forskning viser til at noe av det viktigste for barn i en barnevernsrelatert samtale er at de får mulighet til å si sin mening, og at de blir støttet til å uttrykke sin mening og at de føler at meningen blir lyttet til. Interessene til det enkelte barn ivaretas best når de får delta. At barnet får informasjon og blir deltakende i saken vil øke barnets tillit til den barnevernsfaglige.

Forskningen fant ut at flere av de barnevernsfaglige synes det var vanskelig å ta opp temaer som er ilagt skam og tabu da de var redde for å såre barna, og for å forsterke og virkeliggjøre disse følelsene. Informantene kom frem til at det er viktig at barn får innblikk i alle deler av sin situasjon, og at åpenhet omkring slike tema kan bidra til å redusere den skammen som kan oppleves. Når barn skal snakke om vanskelige tema kan det være lurt at de kan få bruke tegnesaker for å fortelle, og spørre ut ifra det barnet tegner eller forteller. En viktig faktor den barnevernsfaglige må ta hensyn til i en samtale med barn er deres egen holdning til barnet. Barnet skal ha status som et subjekt i samtalen. Studien viser at de holdninger den enkelte

ansatte har i forhold til barn, vil avgjøre i hvilken grad de slipper barnet til å delta i sin egen sak og situasjon.

Som et avslutningspunkt, trekker studien frem at utdanning alene vil ikke gi den barnevernsfaglige kompetanse i å samtale med barn, men at ulike ferdigheter lært i utdanningen utvikles best i sammenheng til praktiske øvelser. Aas (2013) konkluderer med at det er et behov for en kompetanseheving blant barnevernsarbeidere når det gjelder å snakke med barn om vanskelige tema.

5.3 Artikkel 3

Metoden: hemmende eller fremmende? Av Idde Mari Baar-Dahl (2019)

Baar-Dahl (2019) sin studie er en drøftingsartikkel med hensikt til å belyse faktorer som kan påvirke samtalskvalitet når en benytter en spesifikk metode, hovedsakelig fokusert mot Den Dialogiske Samtalemotoden. Studien viser at ved anvendelse av en metode skal man sikre legitimitet og forutsigbarhet i samtalen da en følger visse fremgangsmåter og benytter visse verktøy. Metodene som brukes skal være basert på sikker kunnskap og vitenskapelig teori. Allikevel, så trekker studien frem at ved bruk av metode så er det viktig at den enkelte barnevernsfaglige har god dømmekraft. Det vil si at han eller hun er fleksibel og har mulighet til å tilpasse seg den andre. Dette vil bidra til at en ikke lener seg for mye på metoden.

Baar-Dahl (2019) viser til at det er mange faktorer som spiller inn i kommunikasjonen mellom den barnevernsfaglige og barnet. Hvordan det som blir sagt tolkes er avhengig av tid og kontekst, og forventninger til den andre og relasjonen mellom samtalepartene vil ha en innvirkning. Det vil være vanskelig for den barnevernsfaglige å vite om det de formidler blir tolket slik det er ment, og om de mestrer å tolke det barnet sier slik barnet ønsker å formidle det. Den barnevernsfaglige vil ha en form for autoritet i samtalen, som det er viktig at han eller hun er bevisst over slik at en ikke overkjører barnet. Baar-Dahl (2019) trekker frem at den barnevernsfaglige skal bestrebe seg å kunne se situasjonen fra barnets øyne. Det krever en empatisk tilnærming til barnet. I løpet av samtalen kan det risikeres at partene ikke klarer å se den andres perspektiv, da perspektivene ofte er svært ulike.

Den Dialogiske Samtalemotoden skal gi rom for at barnet får fortelle så fritt og spontant som mulig. Den barnevernsfaglige skal ikke legge føringer for samtalen, men kan bidra med å lede

samtalen inn på det temaet som er aktuelt å undersøke mer, så lenge det gjøres sensitivt og på en lydhør måte. Når en møter barnet første gang, uten at en relasjon allerede er til stede, vil det å bli kjent med barnet og å danne seg et bilde av hvordan barnet opplever situasjonen som de befinner seg i være formålet. Baar-Dahl (2019) fremmer viktigheten av at den barnevernsfaglige stiller seg kritisk og ikke lener seg for mye på den valgte metoden. Studien trekker frem to eksempler fra praksis. I det første, er det en barnevernsansatt som ikke benytter Barnesamtalen på en særlig hensiktsmessig måte for å bygge relasjon og for å få barnet til å fortelle fritt. Samtalen går fort i stå, og barnet får ikke sine følelser og sin opplevelse av situasjonen anerkjent. I det andre eksempelet, der spesialutdannede politietterforskere benytter metoden, går det mye bedre. Det tas god tid til å bygge en relasjon og en god kontakt til barnet, og de var nysgjerrige og stilte spørsmål som var åpne og som lot barnet fortelle fritt. Baar-Dahl (2019) trekker her frem at å sette av en time på relasjonsbygging er noe som er vanskelig å gjennomføre i barneverntjenesten grunnet strukturen i organisasjonen.

5.4 Artikkel 4

Betydningen av barns deltakelse i bekjempelse av fattigdom av Marianne Rugkåsa og Berit Bergheim (2020)

Rugkåsa og Bergheim (2020) sin studie baserer seg på et forskningsprosjekt kalt Helhetlig Oppfølging av Lavinntektsfamilier i Nav (HOLF) der det ble foretatt individuelle intervju og fokusgruppeintervju med familiekoordinatorer. Det var 29 Nav-kontorer som deltok med to familiekoordinatorer hver som arbeidet med familier som er eller har vært avhengig av økonomisk sosialhjelp. HOLF-prosjektet er utviklet med hensikt til at familier som mottar tjenester fra sosialtjenesten i Nav skal motta et helhetlig tjenestetilbud. Prosjektet har et særlig fokus på barnas situasjon. Selv om fokuset var barnas situasjon skulle familiekoordinatorene kun innhente informasjon fra foreldrene om barnas situasjon og kun om barnet var fylt 11 år eller eldre, så kunne barnet få si sin mening, ifølge manualen. Familiekoordinatoren måtte avklare da om barnet skulle få muligheten til å delta, hvem som skulle være til stede og hva som skulle samtales om.

Annen forskning viser innledningsvis at i Nav har barn sjelden vært gitt mulighet til å uttale seg om sin egen situasjon, erfaring og behov, og det finnes ikke like sterke føringer i Nav som

det gjør i barneverntjenesten når det kommer til å fremme barnets stemme. I Nav har de et mye sterkere fokus på foreldrene. Studien viser til at hvis de ansatte samarbeider med barna, vil det åpne for å få et mer helhetlig bilde av den situasjonen som familien står i. Gjennom HOLF-prosjektet var det svært variert i hvilken grad de ulike familiekoordinatorene følte behov for å snakke med barna alene og i hvilken grad barna fikk være delaktige. Noen av informantene følte seg usikre og at de ikke hadde kompetanse nok til å samtale med barn, og at samtaler med barn burde i stedet bli foretatt av andre instanser som hadde mer kompetanse på område og som var i kontakt med familien. Noen informanter pekte på at det er barnet som kjenner sin egen situasjon best, og at det burde være et kriterium at familiekoordinatorene skulle samtale med barna. Informantene trakk også frem at for å beskytte barnet skulle en ikke snakke direkte med dem om de problemene som var til stede i familien, men i stedet snakke om noe mer dagligdags. Studien viste til at det å ha økonomiske problemer er for mange et tema som er vanskelig å snakke om, da det er ilagt en del tabu og skam til fattigdom, og mange kan dermed underkommunisere de problemene de har. Fattigdom er noe som oftest vil føre med seg andre tilleggsproblemer i tillegg til de materielle, både psykiske og sosiale.

Rugkåsa og Bergheim (2020) konkluderer med at hvis den barnevernsfaglige kun innhenter informasjon om barnet og barnets situasjon fra foreldrene, vil en ikke ha mulighet til å se barnets situasjon slik barnet selv erfarer den. Å samhandle direkte med barn vil dermed bidra til å gi et mer helhetlig bilde av hele familien sin situasjon.

6 DISKUSJON:

6.1 Innledende sammenligning

Nå vil jeg først trekke frem den tematiske analysen som jeg presenterte tidligere, se tabell 1. Jeg vil sammenligne temaene som jeg, etter analysen av artiklene, valgte ut og vil peke på hvordan de ulike studiene presenterer temaene som vist i tabellen. Deretter vil jeg diskutere og drøfte rundt ulike tema som er relevante for å besvare denne oppgavens problemstilling. Jeg vil her trekke inn funn fra de ulike studiene, den faglige teorien og mine egne tanker og meninger om temaene.

Artikkel 1, 2 og 3 fokuserte særlig på spesifikke typer for samtalemetoder, når det kom til gjennomførelsen av å samtale med barn. Rugkåsa og Bergheim (2020) sin studie nevner ikke

særlig hva en må ta hensyn til når en samtaler med barn, og har dermed ikke en metode som utgangspunkt. Ek et al. (2015) har fokus på den støttende samtale. I denne formen for barnesamtale, og dermed i studien, er samtalepartene gjort seg kjent med hverandre tidligere og en relasjon ligger som grunn i forkant av samtalen. Derimot, i Artikkel 2 og 3 er fokuset på Barnesamtalen. Begge studiene fremmer viktige faktorer både når en relasjon ligger til grunn, men også når en skal møte barnet for første gang. Rugkåsa og Bergheim (2020) viser til at det er viktig at den barnevernsfaglige blir kjent med barnet, slik at han eller hun får ta del i barnets egen opplevelsesverden. Det vil si at forskningen har utgangspunkt i første møtet med barnet (Rugkåsa & Bergheim, 2020). Barns deltakelse fremmes i alle artiklene, men noen er mer direkte og har et større fokus på det å samhandle og samarbeide med barn.

6.2 Hvor mye avhenger samtalen av relasjonen?

Som et av spørsmålene jeg viste til innledningsvis som skulle bidra å besvare min problemstilling, fremmet jeg at jeg vil undersøke hvor mye samtalen avhenger av den barnevernsfagliges evne til å danne trygge relasjoner til barnet som en skal samtale med. De ulike artiklene har, som vist i den tematiske analysen, fremmet ulikt om de har relasjon som grunnlag. Se tabell 1. Noen av artiklene trekker frem viktige faktorer med det første møtet, mens andre har et utgangspunkt der den barnevernsfaglige allerede er blitt kjent med barnet.

Gjennom flere av artiklene og den vitenskapelige teorien jeg har vist til over, trekkes det frem at relasjonsbygging er noe som er veldig relevant når det kommer til at barnet skal føle seg komfortabel nok til å åpne opp om sensitive tema og om deres egen opplevelse av situasjonen som de er i. Nasjonalt Kunnskapssenter om Vold og Traumatisk Stress (NKVTS) sine retningslinjer fremmer at hvordan den barnevernsfaglige formulerer seg, hva som blir sagt og den meningen som tillegges det som sies, avhenger av relasjonen mellom partene i samtalen (NKVTS, 2007). Med en relasjon til stede som bygger på tillit og trygghet, vil barnet oftest dele mer med den barnevernsfaglige og ha det lettere med å åpne seg opp om sensitive tema (NKVTS, 2007).

Relasjon i denne sammenhengen, altså i en samtale med barn for å få dem til å snakke fritt og spontant om egen situasjon og erfaring, er svært kontekstavhengig. Jeg tenker, at i en barnehage eller på en skole, vil det oftest være lettere for barnet å åpne seg til den de samtaler med, da de ofte vil ha bekjentskap til personen, da den ansatte møter barnet flere ganger til

dagen og er med barnet i flere ulike situasjoner (BUF-dir, 2016). I barnverntjenesten er det ikke like store muligheter til å ha en allerede eksisterende relasjon, da barnet oftest ikke kjenner til den barnevernsfaglige som de skal møte (Bunkholdt & Kvaran, 2018).

6.2.1 Viktigheten av å skape tillit

Ek et al. (2015) viser i sin studie at tillit er en sentral faktor når en skal gjennomføre en samtale med barn. Informantene fra studien fremmer at tillit bygges gjennom at den barnevernsfaglige følger de avtaler som er satt, og at de gir barnet og omsorgspersonene framtidsutsikter som er realistiske (Ek et al., 2015). Å være bekreftende for det barnet forteller vil også bidra med å styrke tilliten deres til den barnevernsfaglige (Ek et al., 2015). Aas (2013) trekker også frem viktigheten av å bygge tillit til dem den barnevernsfaglige skal møte. Studien fant ut at om barnet får informasjon og blir gitt mulighet til å delta i saken, vil det bidra til å øke barnets tillit til den barnevernsfaglige (Aas, 2013).

Jeg tenker, og som tidligere vist til, at relasjon er en svært sentral faktor når en benytter Barnesamtalen som metode, og vil være avgjørende for hvor mye barnet velger å dele og i hvilken grad en får frem relevant informasjon fra barnet. Likevel, om en viser interesse for barnet og at en mestrer å skape tillit under det første møtet, kan en ha store muligheter av å få en god samtale med barnet som kan gi den barnevernsfaglige den relevante informasjonen som en ønsker i møtet (Bunkholdt & Kvaran, 2018). Tillit er en sentral faktor i begrepet relasjon, og er noe som er grunnleggende for at en relasjon kan bygges mellom de ulike partene i en samtale (Røkenes & Hanssen, 2012). Å bygge tillit når du ikke har en relasjon til stede er utfordrende og krever visse ferdigheter (Gamst, 2017). Tillit vil bidra til å gi større rom for at barnet åpner seg for den barnevernsfaglige om egen erfaring (Aadnesen et al., 2014).

Baar-Dahl (2019) viser til en situasjon der en barnevernsfaglig benytter Den Dialogiske Samtalemetode, men mestrer ikke å skape tillit til barnet, som fører til at det ikke bygges en gjensidig relasjon mellom dem, som igjen gjør at samtalen går i stå. I samme artikkel vises det også til en situasjon der det brukes god tid til relasjonsbygging, og det vises interesse for barnets egne meninger og opplevelser som gjør at barnet snakker mer fritt og spontant, og barnet får dermed mulighet til å fremme situasjonen fra eget perspektiv. Studien viser at grunnet strukturen i organisasjonen er det ofte ikke store muligheter til å sette av god tid til relasjonsbygging i praksis innenfor barnverntjenesten (Baar-Dahl, 2019). I

barneverntjenesten er det høyt press når det kommer til effektivitet, og en har flere frister å forholde seg til, og i mange tilfeller vil tiden bli knapp i samtaler med barn og deres familier (Bunkholdt & Kvaran, 2018; Kjørstad et al., 2017). Det vil dermed være en stor utfordring for at den barnevernsfaglige tar seg god tid til å bli kjent med barnet, da de kan føle at de ikke har tid til det, og må få mest mulig informasjon på kortest tid (Kjørstad et al., 2017; Baar-Dahl, 2019). I tillegg er det viktig at den barnevernsfaglige tåler å høre det barnet beretter av såre opplevelser og sensitive temaer (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019).

6.3 Samhandling med barn – lojalitetskonflikt

Når barneverntjenesten skal foreta en avgjørelse er det viktig at den barnevernsfaglige tar prinsippet om barnets beste og det biologiske prinsipp til hensyn før en foretar en skjønnsmessig vurdering (Bunkholdt & Kvaran, 2018; Lindboe, 2016). Alexander et al. (2018) viser til tidligere forskning om at barneverntjenesten har fått kritikk for å være mer et foreldrevern enn et barnevern, og at samhandling med foreldre er noe som konstant er i fokus for at barneverntjenesten skal få gjøre et så godt som mulig arbeid. Barnevernsproffene fremmer viktigheten av at ofte kan barnet ha andre interesser, ønsker og behov enn det foreldrene har, og barnets beste skal derfor alltid være i fokus (Alexander proff et al., 2018).

For å finne ut av hva som er det beste for barnet er det viktig at vi samhandler med barnet og ikke bare med foreldrene (Alexander proff et al., 2018). Likevel har det norske barnevernet fått kritikk for at de vektlegger det biologiske prinsipp for lite, særlig av Den Europeiske Menneskerettsdomstol (EMD). De fleste barnevernssaker fra Norge som kommer til behandling i menneskerettsdomstolen, er saker som omhandler blant annet at foreldre har mistet eller fått redusert samvær med barnet sitt og/eller at barnet er blitt adoptert til en fosterfamilie mot foreldrenes vilje (NIM, 2020). I menneskerettsdomstolen blir det fremmet som et spørsmål om det er foregått et inngrep i den enkeltes private sfære, og det er det som drøftes når de skal avgjøre dommen. Se Den Europeiske Menneskerettskonvensjon (EMK) av 4. november 1950 art. 8.

6.3.1 Barrierer for å samarbeide med barn

Forskningen fra artikkel 2 og 4 trekker frem at bekymring for å belaste barnet ytterligere og et ønske om å beskytte barnet er en barriere for at den barnevernsfaglige samtaler og samhandler

med barn (Aas, 2013; Rugkåsa & Bergheim, 2020). Som tidligere vist, fremmer Barnevernsproffene at mange barnevernsfaglige lar være å informere barnet og samhandle med barnet grunnet at de ønsker å beskytte barnet (Alexander proff et al., 2018). Resultatene fra Rugkåsa og Bergheim (2020) sin forskning viser at mange av de barnevernsfaglige ikke ønsker å snakke med barnet da de føler de er usikre på hvordan de skal foreta samtalen, og at de ikke har kompetanse nok til å samtale med barn. Aas (2013) trekker også frem at manglende struktur og tilretteleggelse for samhandling med barn på arbeidsplassen er en barriere for at barn ikke får delta eller mottar informasjon som barnet har rett til. Det er jo også et stort press på barneverntjenesten om å være effektive, som ofte kan gå på bekostning av barnet (Kjønstad et al., 2017; Baar-Dahl, 2019).

Rugkåsa og Bergheim (2020) sin studie fant ut at det ved å samtale og samhandle med barn om deres hverdagssituasjon når det kommer til økonomiske problemer, vil kunne bidra til en mer helhetlig forståelse, enn om en kun samhandler med foreldrene. Mange barnevernsfaglige er svært bekymret for å belaste barn ytterligere, og dermed vegrer seg for å samtale med barn om den situasjonen som barnet er i (Rugkåsa & Bergheim, 2020; Aas, 2013). Manualen til HOLF-prosjektet sier tydelig at barna kun skulle få samtale om hvordan de opplevde sin situasjon hvis de var 11 år eller eldre, og hvis foreldrene godtar det. En av de overordnede hensiktene med hele prosjektet var å fremme barnas situasjon (Rugkåsa & Bergheim, 2020). Barnevernsproffene fremmer viktighet av å samarbeide med barn og få barnet selv til å dele egne beskrivelser, da det er den beste måten en kan få frem barnas egen opplevelse med det de står opp i (Alexander proff et al., 2018).

Det finnes mange lovreguleringer som fremmer viktigheten i at barn får delta i samtalen og at de fritt får fremme sin mening. Allikevel varierer dette svært mye i praksis, og har vist seg å være vanskelig å følge opp (Vis, 2004). Barn som er fylt syv år, eller yngre barn som er i stand til å danne seg synspunkter, skal bli gitt mulighet til å uttale seg ved avgjørelser som vedrører barnet. Se bvl. §6-3. Er barnet da yngre enn syv år, åpner dette opp for en skjønnsmessig vurdering fra den enkelte barnevernsfaglige om barnet skal få mulighet til å uttale seg (Caspersen & Paulsen, 2019; Lindboe, 2016). Baar-Dahl (2019) trekker frem at det er viktig at den enkelte barnevernsfaglige har god dømmekraft, som i en samtale innebærer fleksibilitet og mulighet til å tilpasse seg barnet. Jeg tenker dermed at en av grunnene til at barn hindres i å samarbeide med den barnevernsfaglige i noe som angår barnet, er at den barnevernsfaglige egen skjønnsmessige vurdering har hindret dette. Dette bygger igjen på at

den barnevernsfaglige tar denne vurderingen i frykt for å belaste barnet, mangel på kompetanse om å samtale med barn og/eller dårlig tilretteleggelse i organisasjonen (Alexander proff et al., 2018; Aas, 2013).

Informantene fra Aas (2013) sin studie drøfter en situasjon der en mor ikke vil gi barnet informasjon i at hun mottar støtte for at datteren skal få drive med en aktivitet. Dette mener den nye saksbehandleren at barnet bør få vite (Aas, 2013). I dag er det tydeliggjort viktigheten av å gi barn informasjon om alt, da å skåne dem vil ofte føre til at de bygger en egen forståelse av hva som skjer (Alexander proff et al., 2018; Gunnarsdottir & Studsrød, 2019). En slik forståelse er ofte fokusert rundt at det er slik som det er på grunn av at barnet har gjort noe galt, og denne forståelsen kan være verre enn det som er den egentlige situasjonen (Alexander proff et al., 2018). Men hva skal vi som barnevernsarbeidere gjøre når det vi mener er barnets interesser står i motsetning til foreldrenes ønsker? Det kommer tydelig frem i barnevernslovens §1-6 at barn har rett til informasjon, rett til å delta og rett til å ha mulighet til å påvirke sin egen situasjon.

Jeg mener at det er viktig at barn blir gitt informasjon som er avgjørende for saken, at de blir gitt mulighet til å uttale seg om egne meninger, nærmest uavhengig av alder, og at den barnevernsfaglige samhandler med barnet. Dette innebærer at de informerer barnet underveis om hva som skjer og hva som skal skje i fremtiden, men også at de konstant spør barnet om deres meninger når noe skal skje (Alexander proff et al., 2018). Det er også viktig at den barnevernsfaglige samhandler med barnets foreldre. For barnets del er det oftest best om en har et godt samarbeid med foreldrene, og at foreldrene føler seg forstått og respektert i møte med den barnevernsfaglige (Alexander proff et al., 2018). Om det oppstår en lojalitetskonflikt, mener jeg at den barnevernsfaglige da bør ta det som foreldrene mener, det som barnet mener og ens egen skjønnsmessige vurdering til hensyn, og sette det opp mot hverandre for å så kunne forsøke å løse situasjonen på en best mulig måte for alle. Barnets beste er det overordnede prinsipp og veier tyngre enn det biologiske prinsipp om de kommer i konflikt med hverandre (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 27).

6.4 Hvordan samtale om sensitive tema

Aas (2013) fant ut gjennom sin forskning at det at flere barnevernsfaglige som opplever det vanskelig å snakke om skam- og tabubelagte temaer med barn da de er redde for å såre dem eller øke opplevelsen av skam. Informantene fikk kunnskaper om at åpenhet vil oftest bidra til

å redusere skam (Aas, 2013). Forskning viser at barnevernsfaglige ofte tilbakeholder informasjon fra barnet ved frykt for å belaste barnet ytterligere (Alexander proff et al., 2018). Det er behov for en kompetanseheving i barnevernsarbeid når det gjelder å samtale med barn om vanskelige og sensitive temaer (Alexander proff et al., 2018). Barn har et større behov for ærlighet, åpenhet og tilgang til informasjon, enn at den barnevernsfaglige skal holde tilbake viktig informasjon fra barnet i frykt for å såre eller belaste barnet (Alexander proff et al., 2018).

Rugkåsa og Bergheim (2020) sin studie omhandler fattigdom, og i den sammenheng viser forskerne at det er vanlig for brukerne å underkommunisere de økonomiske problemene som familien kan stå overfor. Fattigdom er et tema som kan ha en opplevelse av skam knyttet til seg, og medføre materielle, psykiske og sosiale problemer (Rugkåsa & Bergheim, 2020). I samme studie trakk også noen av informantene frem at for å beskytte barnet lot de være å snakke direkte til barnet om de problemene som er i familien, men snakket heller om mer dagligdagse tema, sånn som hvordan de opplevde hverdagen (Rugkåsa & Bergheim, 2020). Barn har oftest en forståelse over familiens situasjon, og om det er økonomiske problemer vil barna dermed oftest være bevisst dette (Rugkåsa & Bergheim, 2020; Alexander proff et al., 2018).

Etter min mening, er det dermed veldig problematisk at en lar være å samtale med barna om familiens og barnets situasjon, særlig når det er det som er fokuset for samtalen, som det var i HOLF-prosjektet. At en går sensitivt frem, med å spørre barna om ulike sider ved deres hverdag kan det være en god samtalestarter mener jeg. Slik blir man da kjent med barnet og får et innblikk i deres egne tanker om sin egen situasjon. Jeg undrer meg dermed at om en velger å la være å si noe til barna direkte i frykt for å belaste barnet, kan dette føre til at en tilbakeholder barnet for informasjon som barnet egentlig har rett til å innsikt i.

Baar-Dahl (2019) trekker i sin studie frem at det er barnet som skal føre samtalen, men at den barnevernsfaglige kan lede samtalen inn på aktuelle tema som en ønsker å undersøke mer. Her fremmes da viktigheten av at det gjøres på en sensitiv og lydhør måte (Baar-Dahl, 2019). Den Dialogiske Samtalemotoden bygger på at den barnevernsfaglige skal først bli kjent med barnet og stille åpne spørsmål som etter hvert blir mer fokuserte og deretter tar opp aktuelle tema (Gamst, 2017; NKVTS, 2007). Som vist til i teorien, har den barnevernsfaglige to roller, hjelper og maktutøver (Alexander proff et al., 2018). Baar-Dahl (2019) trekker frem at det er

viktig at den barnevernsfaglige er bevisst at de vil ha en slags form for autoritet i samtalen. Denne bevisstheten vil bidra til at en ikke overkjører barnet (Baar-Dahl, 2019). De barnevernsfaglige vil i de ulike arenaene en kan arbeide for, møte barn og unge som er i utsatte eller sårbare situasjoner (Studsrod et al., 2019). Barna vil ha erfaringer med vanskelige og sensitive temaer som omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep (Isdal, 2017). Dette er erfaringer som ofte er vanskelig å snakke om for barnet og mange vil ønske å ikke snakke om disse erfaringene (Isdal, 2017).

Svennevig (2009) fremmer at den konteksten som samtalen foregår i vil bidra til å påvirke hva som sies og hvordan det formuleres. Baar-Dahl (2019) viser at det som tolkes fra det som sies i samtalen er avhengig av tid og kontekst, og forventninger til den andre og relasjonen mellom samtalepartene vil ha betydning for tolkingen. Ek et al. (2015) viser i sin studie at språket og innholdet i samtalen må tilpasses den individuelle samtalen og samtaledeltaker. Informantene trekker også her frem at den barnevernsfaglige må være kreativ, fleksibel og mottakelig i møtet for å få barnet til å åpne seg (Ek et al., 2015). Gamst (2017) viser også til viktigheten ved at den barnevernsfaglige er kreativ og fleksibel i møtet med det enkelte barn når en benytter seg av Barnesamtalen som metode. Aas (2013) fant ut at det kan være lurt å la barnet få bruke tegnesaker for å fortelle når barn skal snakke om vanskelige tema. En kan da spørre ut ifra det barnet tegner (Aas, 2013). Jeg ser da at om den barnevernsfaglige er kreativ og fleksibel i møtet med barnet kan det gjøre det lettere for både den barnevernsfaglige og for barnet å samtale om sensitive og vanskelige tema.

6.5 De grunnleggende faktorene i Barnesamtalen

I teorien og i de ulike artiklene har jeg trukket frem flere faktorer som det er viktig at den barnevernsfaglige tar til hensyn og er bevisst ved gjennomførelsen av en samtale med barn når en skal benytte seg av metoden Barnesamtalen. Her vil jeg presentere to av de faktorene som gjentatt trekkes frem som avgjørende for at gjennomførelsen av en samtale åpner opp for at barnet fritt forteller om deres egen opplevelse. De to faktorene er det å være aktivt lyttende og det å inneha en empatisk tilnærming til barnet.

6.5.1 Å være aktiv lyttende

I studien til Ek et al. (2015) trekker informantene frem at det å være aktiv lyttende i møte med barn og deres omsorgspersoner er avgjørende i en støttende samtale. I Den Dialogiske

Samtalemetoden er også denne grunnleggende kommunikasjonsferdigheten, aktiv lytting, sentral (Gamst, 2017). Den barnevernsfaglige vil som aktiv lyttende ha større mulighet til å fange opp hvordan det som sies blir sagt, gjennom tonefall og kroppsspråk (Gamst, 2017). Når en møter barnet med en holdning som viser at en hører det barnet sier, bekrefter det og viser at en tar det som blir sagt på alvor, vil det bidra i å skape trygghet (Ek et al., 2015). Trygghet vil igjen åpne opp for at barnet forteller spontant og deler mer om sin situasjon (Gamst, 2017). Jeg tolker det slik at hvis den barnevernsfaglige viser barnet at en hører det som barnet ønsker å formidle og at en tar barnet på alvor, vil det være avgjørende for hvor mye barnet ønsker å dele og om de føler tillit til deg som barnevernsfaglig.

6.5.2 Den barnevernsfagliges tilnærming er avgjørende

En annen faktor som gjentakende trekkes frem, er viktigheten av den barnevernsfagliges holdning og tilnærming til barnet. Aas (2013) fremmer i sin studie at den barnevernsfaglige må være bevisst deres egne holdninger til barn. Studien viser at de holdninger den enkelte ansatte har i forhold til barn, vil avgjøre i hvilken grad de slipper barnet til å delta i barnets egen sak og situasjon (Aas, 2013). En holdning preget av likeverd og anerkjennelse vil bidra til et godt samarbeid mellom samtalepartene (Grønvold & Storø, 2010). At den barnevernsfaglige har en empatisk tilnærming til barnet er et grunnelement når en skal benytte seg av Den Dialogiske Samtalemetoden (Gamst, 2017). En vil ved en empatisk holdning ha mulighet til å være mer kritisk over ens egne holdninger og væremåter i møte med barn, men det vil også gi en økt mulighet for å få bedre grep om barnets innenfra-perspektiv (BUF-dir, 2016). Baar-Dahl (2019) viser i sin drøfting at empatisk tilnærming kreves for om den barnevernsfaglige skal mestre å se situasjonen fra barnets øyne.

I den faglige teorien, trakk jeg frem viktigheten av barneperspektivet og det å se på barnet som et subjekt i eget liv. Om den barnevernsfaglige mestrer å se på barnet som et aktivt handlende subjekt, vil han eller hun få et større innblikk i hvordan barnet opplever den situasjonen de står i, og en kan få innsikt i hva som ligger bak det som barnet uttrykker, enten gjennom ord eller handlinger (Grønvold & Storø, 2010; BUF-dir, 2016). Jeg mener avsluttende at det er svært sentralt at de barnevernsfaglige får veiledning i det å innta et barneperspektiv og at dette er noe som fokuseres på i utdanningen, da det er svært avgjørende for utfallet av samtalen og hvor mye den barnevernsfaglige samhandler med barnet.

7 AVSLUTNING:

I denne oppgaven har jeg belyst flere forhold som vil påvirke gjennomførelsen av en samtale med barn. Jeg har hatt et særlig fokus på samtaler der Den Dialogiske Samtalemotoden ligger til grunn. Relasjonen mellom den barnevernsfaglige og barnet vil være avgjørende for hvordan samtalen forløper, og hvor mye barnet velger å dele av sine egne opplevelser. Den barnevernsfagliges egen kompetanse og syn på barn vil avgjøre i hvilken grad barnet blir gitt tilstrekkelig informasjon, blir gitt muligheten til å uttale seg og hvor mye barnet får være deltakende i samtalen (Gamst, 2017). Å benytte seg av Den Dialogiske Samtalemotoden ved samtaler med barn, har som formål å styrke kvaliteten på samtaler og kan hjelpe den barnevernsfaglige med å finne teknikker som åpner for at barnet får fortelle fritt om sine egne meninger og opplevelser (Gamst, 2017; NKVTS, 2007). Baar-Dahl (2019) fremmer derimot at det er viktig at den barnevernsfaglige ikke lener seg for mye på metoden, men at en er fleksibel og at en benytter seg av sin egen dømmekraft.

Arbeid innenfor barnevernsfaglige kontekster er noe som dynamisk er i endring. Det vil si at det alltid vil være behov for at den barnevernsfaglige oppdaterer seg på det som er aktuelt og som passer til det samfunnet som vi befinner oss i til enhver tid (Bø, 2018; Storhaug & Kvaran, 2019). Som vist til, trekkes det frem at det er et behov for økt kompetanse innenfor det barnevernsfaglige arbeidet. Flere av artiklene, og særlig også Barnevernsproffene (2018), peker på at en av grunnene til at barn blir tilbakeholdt informasjon eller ikke blir gitt muligheten til å delta, er at den barnevernsfaglige er usikker i å samtale med barn. Dette innebærer at det særlig kreves en kompetanseheving og spesifikk veiledning ved det å samtale med barn, for å få de barnevernsfaglige til å føle seg sikre i å utføre ulike former for barnesamtaler. Dette tror jeg vil bidra til å åpne opp for en økt samhandling med barn innenfor barnevernsfaglige kontekster. Når det kommer til den barnevernsfaglige og deres kompetanse, mener jeg at det er viktig at en ikke tenker at en selv vet best for hva som kan bedre barnets situasjon og hvilke ønsker barnet har for fremtiden. Det er kun barnet som selv vet hvordan de selv har det, og den barnevernsfaglige må være bevist at hvert barn er individuelt og det bør være grunnlaget for den enkelte samtalen som skal gjennomføres (Alexander proff et al., 2018; Gamst, 2017).

Det har, særlig i det siste tiåret, vært et økt fokus på viktigheten av barns deltakelse og medvirkning i det som angår barnet (Alexander proff et al., 2018). Endringene kommer også tydelig frem i NOU 2016:16. Det vil være nyttig for alle innenfor det barnevernsfaglige arbeid å øke kompetansen når det kommer til å samtale med barn om sensitive tema.

Kompetanseheving vil generelt bidra til å styrke barns muligheter for å samarbeide med den barnevernsfaglige (Aas, 2013). Jeg tenker dermed at en konsekvens om en ikke velger å fokusere på kompetanseheving ved samtaler med barn, kan være at barn mister muligheten til å samarbeide og være deltakende i møtet med den barnevernsfaglige. Videre, tenker jeg at det er behov for mer kvantitativ og kvalitativ forskning angående barns mulighet til å samarbeide og i hvilken grad barn slippes til, både i en samtale, men også i vurderinger og avgjørelser som angår barnet. Det vil bidra å belyse om den kompetansehevingen som er etterspurt faktisk har blitt tatt til hensyn, og om det er blitt forbedringer i det barnevernsfaglige arbeid.

Litteraturliste

- * Alexander proff, Glorija proff, & Toresen, G. (2018). *Barnas barnevern: Trygt, nyttig og samarbeidende for barn* (I. Steinrem, Red.). Universitetsforlaget. 223 sider
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: A practical guide* (4. utgave). Open International Publishing.
- Brodtkorb, E. (2009). *Mellom mennesker og samfunn: Sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene* (M. Rugkåsa, Red.; 2. utgave). Gyldendal Akademisk. s. 32
- * BUF-dir. (2016). *Håndbok for ICDP-veiledere*. Barne-, ungdoms, og familiedirektoratet. kap. 2-3, 54 sider
- Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2018). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid* (3. utgave). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Bø, I. (2018). *Barnet og de andre: Nettverk som pedagogisk og sosial ressurs* (5. utgave). Universitetsforlaget. s. 23
- * Baar-Dahl, I. M. (2019). Metoden: Hemmende eller fremmende? - En drøfting av metodebruk i profesjonelle samtaler ed barn. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 96(03). <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-03-02>
- Caspersen, J., & Paulsen, V. (2019). Barnevernspedagogen som profesjonell skjønnsutøver. I *Barnevernspedagog: En grunnbok*. Universitetsforlaget AS. s. 185-200
- * Ek, H., Eriksson, R., & Schnelzer, L. (2015). Stødjande samtal som psykologisk behandling inom Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP - en intervjustudie av hur kuratorer inom

specialistsjukvård anvender strukturert samtale i arbeidet med pasienter og anhøriga. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 12(03). ISSN: 1503-6707

* Gamst, K. M. T. (2017). *Profesjonelle barnesamtaler: Å ta barn på alvor* (2. utgave). Universitetsforlaget. 344 sider

* Gamst, K. M. T., & Langballe, Å. (2004). *Barn som vitner: En empirisk og teoretisk studie av kommunikasjon mellom avhører og barn i dommeravhør. Utvikling av en avhøremetodisk tilnærming*. Det utdanningsvitenskapelige fakultet (UiO). Kap.1 & 3, 38 sider

Grønvold, E., & Storø, J. (2010). *Miljøarbeid i barnevernet: Systematikk og refleksjon* (1. utgave). Universitetsforlaget. s. 61-92

Gunnarsdottir, H. M., & Studsrød, I. (2019). Barnevernspedagogens emosjonelle arbeid—Å bruke seg selv. I *Barnevernspedagog: En grunnbok*. Universitetsforlaget AS. s. 95-110

Halvorsen, K. (2002). *Forskningsmetode for helse- og sosialfag—En innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (2. utgave). Cappelen Akademisk Forlag.

Isdal, P. (2017). *Smittet av vold: Om sekundærtraumatisering, compassion fatigue og utbrenthet i hjelperyrkene* (1. utgave). Fagbokforlaget.

Jávo, C. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer—Transkulturell forståelse, veiledning og behandling*. Universitetsforlaget AS. s. 13-91

Kjønstad, A., Syse, A., & Kjelland, M. (2017). *Velferdsrett 1—Grunnleggende rettigheter, rettssikkerhet og tvang* (6. utg.). Gyldendal Juridisk. s. 225

Kvello, Ø. (Red.). (2014). *Oppvekstmiljø og sosialisering* (1. utgave). Gyldendal Norsk Forlag AS. s. 13-61

Lindboe, K. (2016). *Barnevernrett* (6. utgave). Universitetsforlaget.

Mevik, K., & Juul, R. (2019). Samtaler og samvær med barn og unge. I *Barnevernspedagog: En grunnbok*. Universitetsforlaget AS. s. 215-230

NESH. (2018, desember 4). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*.

* NKVTS. (2007). *Barnesamtalen*. 33 sider

Nordanger, D. Ø., & Braarud, H. C. (2017). *Utviklingstraumer: Regulering som nøkkelbegrep i en ny traumepsykologi* (1. utgave). Fagbokforlaget. s. 17-34

Postholm, M. B. (2020). *Kvalitativ metode: En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. Universitetsforlaget AS.

* Rugkåsa, M., & Bergheim, B. (2020). Betydningen av barns deltakelse i bekjempelse av fattigdom. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 23(03). <https://doi.org/10.18261/issn.0809-2052-2020-03-01>

Røkenes, O. H., & Hanssen, P.-H. (2012). *Bære eller bryte: Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* (3.utgave). Fagbokforlaget.

Sommer, D. (2014). *Barndomspsykologi: Små barn i en ny tid* (2. utgave). Fagbokforlaget.

Storhaug, A. S., & Kvaran, I. (2019). Helhetlig forståelse av barn og familier—I en barnevernsfaglig kontekst. I *Barnevernspedagog: En grunnbok*. Universitetsforlaget AS. s. 134-144

Studsrød, I., Paulsen, V., Kvaran, I., & Mevik, K. (2019). *Barnevernspedagog: En grunnbok*. Universitetsforlaget. s. 11-24

Sundfær, A. (2012). *God dag, jeg er et barn: Om barn som lever med rus eller psykisk sykdom i familien*. Fagbokforlaget. s. 24 & 124

* Svennevig, J. (2009). *Språklig samhandling: Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse* (2. utgave). Cappelen Damm AS. Kap. 1-4, 129 sider

* Vis, S. A. (2004). *Samtaler med barn i barnevernet* (s. 69). Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge. 69 sider

Aadnesen, B. N. (2014). Kunnskapsbase for skjønn. I *Barnevernets undersøkelse* (3. utg.). Universitetsforlaget. s. 105-116

Aadnesen, B. N., & Hærem, E. (2014). *Barnevernets undersøkelse* (3. utg.). Universitetsforlaget. s. 11-19

Aadnesen, B. N., Hærem, E., & Delås, G. M. (2014). Informasjonsinnhenting. I *Barnevernets undersøkelse* (3. utg.). Universitetsforlaget. s. 117-165

* Aas, K. H. (2013). «Å samtale med barn i barnevernet er mye mer enn å bare snakke med ...»—Erfaringer fra et kompetanseutviklende prosjekt i praksis. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 90(04). ISSN: 0800-1014

Totalt antall utvalgt pensum: 890 sider

8 Vedlegg

Vedlegg 1

NKVTS (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress AS) sine retningslinjer fra 2007 funnet på Barne-, ungdom- og familiedirektoratet sine nettsider: (29.04.21)

<https://bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00000290>

Kandidatnummer: 5019

Vedlegg 2

NOU 2016:16 Ny barnevernslov – sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse (29.04.21)

<https://www.regjeringen.no/contentassets/53164b1e70954231b2a09d3fdec1888b/no/pdfs/nou201620160016000dddpdfs.pdf>

Vedlegg 3

NSD's register over vitenskapelige publiseringskanaler (29.04.21)

Norsk senter for forskningsdata – 2021

<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>

Vedlegg 4

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) (13.05.21)

<https://www.nhri.no/menneskerettighetene/den-europeiske-menneskerettighetsdomstolen/>

Rapport – Hvorfor dømmes Norge i EMD? En statusrapport om barnevernsfeltet av 21. desember 2020 (13.05.21)

<https://www.nhri.no/rapport/barnevern/>